

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

יד.

עין משפט
גזר מצוה

ג א מ"י פ"ו מהלכות י"ט
הלכה כל טו"ע א"ח
ד ב מ"י ט"ז א'
ה ג ד מ"י פ"ו מה' כ"י
המקדש הלכה יא ופ"ו
מה' י"ט ה' י"ט יע ופ"א
מה' צ"א מקדש הלכה
י:י
ה [טו"ע] א"ח סימן תקל"א
טע"ג [ג]
ו א מ"י פ"ו מהלכות י"ט
ה' י"ט טו"ע א"ח סי' י"ט
תקל"א טע"ג ד:

רבינו הנגאל

מאי טעמא, כהנא אבשי
משמר ואבשי מעמד
אסורין לספר ולכבס.
ואמרו' מה טעם, שלא
יכנסו למשמרתן מנוולין,
דבמור' או דידעין דאסורין
[לספר ולכבס] אף הם
מסורין ומכבסין מקודם
ונכבסין
[ומתבטחין]. הכא נמי, כדי
שלא יכנסו לרגל מנוולין,
בני ר' ירמיה אבדה לו
אבידה ערב הרגל, כיון
דטרוד הוא באבדוהו אנט
הוא, ומותר לספר ולכבס
במועד. או דלמא כיון דלא
מוכחא מילתא כמו
השביח ובית האסורין, לא,
ועלתה בתרוץ. פירוש
יאמרו כל הסריקין אסורין
כו', הא לכי מצוה בפסח
איחמו, דאסרו רבנן
לעשות מצוה סריקות
מפני שהאשה שורה
עליהן ומחמיצתן, ואמרו,
בייחוס עושה בייחוס שאין
שום שהיה אלא בפעם
אחת קובעת בדפוס
ונמצאת המצה מצוירת.
ומתמיהין ההם, יאמרו כל
הסריקין אסורין סריקין
בייחוס מתרוץ, מי ידע כי
דאפוס ייעשו, הכא נמי
דאפוס הכל אסורין לספר
ולכבס וזה האיש מותר.
אבל מי שאין לו אלא
חלוק אחד מותר לכבסו
בחולו של מועד, כי איזוהו
מותר עילוי, כלומר
כשוראין ארבע ערות חגור
אזוהו ורחץ חלוקו, כל
רואי יודעין שאין לו אלא
חלוק אחד. הבא ממדינת
הים, מתניתין דלא כר'
יהודה, דנביא ר' יהודה
אומר, הבא ממדינת הים
לא יגלח מפני שיצא שלא
ברשות. אמר רבה, לישוט,
פי' לישוט כמטייל
וכמתעשש, כלומר, שלא
אחד דברי ר' יהודה אסור.
למונות, כלומר יצא
במדינת הים מדרוך לבקש
מחיה, דבני הכל מותר, כי
פליגי ר' יהודה ור' חכמים,
כשיצא להרויחא, פירוש
להתעשר, כלומר לסחור
ולהרויח. ר' יהודה מרמי
ליה לישוט, דהא כבאן
מחיתו מצויה ואסיר,
ורבנן מדמי לה ליוצא
בבקשת מון, ומתבטין
עליה, אמר ר', נראין דברי
ר' יהודה יציא שלא
ברשות, ונראין דברי
ר' חכמים יציא ברשות, ואי
אמרי' לא פליגי אלא
בהרויחא (ב) קשיא דר'
אדר', דאמר נראין דברי ר'
מכלל (ה) יהודה בהרויחא, פירוש
דפליגי רבנן עליה, ועוד,
נראין דברי חכמים ממכלל
דפליגי רבנן עליה, (אלא)
[אלמא] פליגי אפי' לישוט
ואמרת לישוט, דברי הכל
אסור. ופרקינן, הכי קאמר

ומגודה וכו' ושנשא. צירוש' מקשה (ב) הני למה התירו והלא
פשע שלא צא לפני המועד לפני חכמים להמיר לו
ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי צמועד דאין נדוי פחות משלשים
יום וכן מי שנשאל לחכם מוקי לה כשצא צחול המועד אי נמי לפני
המועד לא מלאו (ג) צו פתח וגילוח
הראש נמי אסור צמועד דהא אמר
גמ' שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך
גיוול גדול מזה ושמה לא קאי טעמא
בגמרא אלא אשאר' אצל גילוח
של ראשו אסור משום מלאכה
אפילו צמקוס אונס ושאר גילוח דבעי
בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו
גילוח של ימי דהוה לך למישי לנורח
המועד אע"פ שהיה מלאכה אצל
גילוח כל הראש אסור משום מלאכה
והני (א) כגון נזיר ומנוורע הוא דשרי
משום מנוורע ולפי זה אסור לגלח
ראשו צמועד ועוד יש לפרש שנראה
שמותר לגלח ראשו צמועד ור"ת
מאי קא משמע לן נזיר ומנוורע יש
לומר דס"ד דאסור שלא ישהו
קרבנותיהן קא משמע לן דשרי ואי
מיידי הכל צלח' היה להן פנאי
דוקא והוא כדבעי למימר בגמרא
יש לומר דשרי קאמר דמזיר ומנוורע
העולין מטומאה לטהרה דוקא שעולין
עמה אצל עולין מטומאה לטהרה
מקודם רגל אסורין:

וישאר בר' אדם מאי טעמא
אסורין. אע"פ שהוא
מלאכה היה לנו להמיר לנורח המועד
(י) א"נ [אף] שיש מלאכות אסורות
צמועד שאין צנן טורח כגון פרקמטיא
מכל מקום זה שהוא ליפוי ראו
להמיר לכבוד מועד ויש מפרשים
דקאי על גילוח הראש דאסורין
משום טירחא מכל מקום מקשה דהיי
להמיר לנורח המועד ואין זה
(ב) נטוה לפי מה שפירש' המשנה
דגילוח כל הראש מלאכה גמורה
ואסור: **שאיין לו אלא חלוק אחד**
מותר לכבסו במועד. ואם תאמר
היאך יכנסו צמועד אם כן ישאר
צמועד צלח חלוק צענת כיוסו כמו
כן היה יכול לכבס קודם המועד
והיה צלח חלוק צענת כיוסו וכי
מימא כשכנסו קודם מועד משום
הכי מותר לכבס צמועד א"כ תמתי
נמי אם יתלכלכו למה נאסור לו והלא
לא פשע י"ל דדי לו צעתי חלוקין
אחד ליו"ט ראשון ואחד ליו"ט אחרון
צירוש' אמרו צנדי קטנים מותר
לכבס צמועד דניכרים שהם קטנים
ומלוכלכין כמי שאין לו אלא חלוק
אחד (א) **אומן שאבדה לו אבידה**
ערב הרגל. פירש' צונקטס דצלומן
מצע"י ליה אצל בני העיר אע"פ
שאין להם (ב) אומן אחר לא מיעביא
ליה דפשיטא דאסורים יש להסתפק
אם חלה ונתפרש' אם מותר לגלח
אם מוכחא מילתא כי הני:

מתני' דלא בר"י. מיהא לוקמא
אפילו כר"י ולמונות אפי'
רבי יהודה מודה ושמו כיון דקמי'
ר"י אומר הצא וכו' משמע שצא
לחלוק על המשנה:

עשה
נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומדור ליה, בשיצא שלא ברשות ונראין דברי חכמים לר"י ומדור להו בשיצא ברשות, ומאי
ניהו למונות, שאף ר' יהודה לא חלק אלא בהרויחא, וקיימא לן שכתמו דמתני' דשרי אפי' מאן דנפיק להרויחא, וכן אמר
הגאון זצ"ל. אמר שמואל קטן הנוול ברגל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול מפי מעי אמו. איני שאם נוול
קדם לרגל אסור לגלחו במועד, והתנן כל אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין [לגלח בימי אבלן]. הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלן,

גמ' הכי גרסינן ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין נדסנן אנשי
משמר כו' ואמר רבה בר בר חנה כו' עד כשהו מנוולין. ומאן
דמתרש' ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עלייהו לגלח צרגל החמירו
רבנן הואיל ולא מוצי' נפשייהו לספר מקמי רגל דלא להוי צרגל
מנוולין אם היו מגלחין צמועד לא היו
מגלחים לפני המועד וכנסין לרגל
כשהו מנוולין: **אבדה לו אבידה.** שלא
היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: **דלא**
מוכחא מילתא. דלא ידעי כולי עלמא
לדנוס היה אלא יאמרו הוא מכיון
להשהות עד המועד: **יאמרו כל**
הסריקין אסורין וכו'. כלומר דבייתוס
היה יכול לסרוק חלותיו צלי שהות
לפי שהיה לו דפוס ואע"פ אסרו
משום דאמרי כל הסריקין כו'. הכא
נמי כיון דלא מילתא לכולי עלמא
אונסי' יאמרו כולי עלמא אסורין
לגלח וזה מותר: **מי שאין לו אלא**
חלוק אחד. נמי לאו מוכחא מילתא
לכולי עלמא: **איזוהו מוכחא עניו.**
דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו
ומתעטף צמקטרינו ומוגרו צליוורו
ועומד ומכנס החלוק ומודיע לכל
שאין לו אלא חלוק אחד: **אומן.**
כגון ספר שהכל צאים אלו ערב הרגל
ורואים שאבדה לו אבידה ואנוס הוא
ואינו יכול לספר עצמו: **כי הגד.**
דמתניתין דקמי' מגלחין מדיעד לכל:
מפני שיצא שלא ברשות. כלומר הואיל
ולא יצא ברשות אחרים אלא צלחן
עצמו ולא אנוס הוא: **לשוט.** אם
ישא' לנורח ולא יצא אלא כדי לישוט
צנוכל ולרחומו וחור צמועד: **דברי**
הכל אסור. לגלח צמועד: **למונות.**
שיצא לחור אחר מוונות שאין לו מוונות
וחור צמועד אחריו (א) דברי הכל מותר
לגלח צמועד לפי שיצא צנוכל:
להרויחא. יש' לו נכסים הרבה ויוצא
כדי להרויח יומת: **נראין לי דברי**
רבי יהודה. דאסר גילוח צלח
ממדינת הים כשיצא שלא ברשות:
ודברי חכמים. המתירין כשיצא
ברשות: **אינימא לישוט.** דקאמר רבי
נראין דברי ר"י צילח לישוט דהיינו
שלא ברשות הא אמרת וכו' ומאי נראין
דברי רבי יהודה הלא שניהם מודים
זה אלא פשיטא להרויחא ואשמעינן
דנראין לו דברי ר' יהודה שאוסר
גילוח: **והא נראין דברי רבי יהודה**
בהא. וקשיא דרבי אדרבי דנרישא
נראה לו דברי ר"י דאסר בהרויחא
וצפיקא נראה לו דברי חכמים דמתירין
הרויחא אלא דאי אירכ' למשמע מהכא
דלאו הכי הוא כדקאמרת דצלשוט
וצמונות פליגי: **ה"ק.** לאו היתר דידיה
אשמעינן ולא רואה אי קאמר אלא
פלוגמיהו קמ"ל צמאי פליגי נראין
דברי ר"י האוסר לחכמים וכו': **קטן**
הנוול צמועד. ולו עשרות גדולים
מותר לגלח צמועד שער ראשו
המזערו: **שאין לך בית האסורין**
גדול מזה. ממני אמו שהיה אם
ואנוס הוא: **מעיקרא לא.** אם
נוול קודם הרגל אינו מגלח צרגל
הואיל והיה יכול לגלח קודם הרגל:
ואי

א"ר אהרונה והא אמרת נראין דברי ר"י בהא. נראה דל"ג ועוד מכלל דפליגי רבנן אפילו למונות וזהוהו פ"ק דשחיטת
חולין (דף י"ג.) (ב) נראין דברי רבי יהודה שמלאה צאשפה ל"ג ועוד:
מאן וכן התירו לו חכמים (חולין פ"ח.)

נראין דברי ר' יהודה לחכמים ומדור ליה, בשיצא שלא ברשות ונראין דברי חכמים לר"י ומדור להו בשיצא ברשות, ומאי
ניהו למונות, שאף ר' יהודה לא חלק אלא בהרויחא, וקיימא לן שכתמו דמתני' דשרי אפי' מאן דנפיק להרויחא, וכן אמר
הגאון זצ"ל. אמר שמואל קטן הנוול ברגל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול מפי מעי אמו. איני שאם נוול
קדם לרגל אסור לגלחו במועד, והתנן כל אלו שאמרו מגלחין במועד מותרין [לגלח בימי אבלן]. הא אסור לגלח במועד אסור לגלח בימי אבלן,

- (א) [פרשי' ע"ז] לקמן י"ח.
- (ב) ומוס' טע' ע"ז, (ג) טעמא
- (ד) טו; (א) טע' ח. ע"ז, (ה) טעמא
- (ו) פסחים לו. חולין קו;
- (ז) חולין טע' [לקמן י"ח].
- (ח) טעמא טע'; (ו) [מוס']
- (ט) פ"ז, (ז) [מוס' טעמא טע'];
- (י) [לקמן ז] מוס' טעמא פ"ז,
- (יא) [אחריו נמחק. רש"ט].

הגהות הב"ח

- (א) רוב' ד"ה ומונה כי
- צירוש'ו מקשה וא"ח מי
- למה המירו: (ב) ב"ר א"י
- לפי המועד לא מלאו לו
- פתח וגילוח כל הראש נמי
- אסור כי אצל גילוח של כל
- הראש אסור משום:
- (ג) ב"ר והי דוקא כגון
- מיר ומנוורע כי אסור לגלח
- שער לגלח כל רשאו:
- (ד) ד"ה ושאר כי א"י
- אע"פ שיש דברים
- אסורות צמועד שאין צנן
- מילתא אלא טורח כגון
- פרקמטיא: (ה) ב"ר א"י
- זה נראה לפי מה שפ"י:
- (ו) ד"ה שאין כי כמי שאין
- לו אלא חלוק אחד דמי
- ה"ק: (ז) ד"ה אומן כי
- אע"פ שאין להם אלא
- אומן אחד לא מיעביא ליה:
- (ח) ד"ה אלא כי פ"ק
- דשחיטת חולין דקאמר
- נראין דברי ר' יהודה
- שמלאה צאשפה נמי ל"ג
- ועוד:

מוסף רש"י

מטפחות
שנמננין צנן ימים
משום דמאליס (קטן)
(יח.) ומטפחות הפסח.
שנמננין צנן ענני כשאלין
מנה המתקן (טס).
וכל העולין מטומאה
לטהרה. צמועד (טז).
אנשי משמר. של חמה
צנת (תענית טו). ואנשי
משמר. אחד כהניס
ולוי וישאלים הקבוצים על
ועמדין ומתפללין על
קרבן אחיה שיקבל לנפן
ועומדים לשם צענת
עצוב. דהיאך קרבן על
אדם קרב והוא איט
עומד על גבו (טס).
אסורין לספר ולכבס.
משמנתו למשמרתם כל
חמה צנן. אלא מתקפחין
קודם לכן (טס). שלא
יכנסו למשמרתן כשיוון
מנוולין. שלא יהו סומכין
על יום חלח ממי שנת ואין
מתקפחין צענת ששניה
(טס ט"ז). יאמרו על
הסריקין אסורין. בענין
מנות דפסק התנאי אין
עושין סריקין מנוולין
כפסק, מפני שהאשה שוהה
עליהן ומתמלקת, ומתוסם
אחד ובייחוס שמו היה לו
דפוס אחד מאייר והיה
מושיב לחורו את הסריקין
והוא מאייר מתי, אמר
להם אפשי יעשה דפוסם
ויקבענה מיד, אמרו לו אסורין
יאמרו כל הסריקין אסורין
וסריקין צייטוס מותרין
(חולין פ"ח.). כל מי שאין
לו אלא חלוק אחד.
דלא סגי' ללא ככנס
מפני הכנימה, ואפילו
כיס לפי המועד מותר
לכבס צמועד (תענית טז).
איזוהו מוכחא עניו. האמר
האיזוהו ממד הוא קבוע
חלוקו וכשהוא פושט
חלוקו ולבש חלוק אחר
נטעל האיזוהו מזה וקובעו בזה, וזה שאין לו אחר מכנס עם אחרו כשהוא מכנס ואיזוהו עמו ידע שאין לו חלוק
אחר ולכן התירו לו חכמים (חולין פ"ח.)